

A betániai vacsora

Nehéz időkben pihenésre vágyunk. Vendégszerető házban ismerősökkel, barátok közt tölteni egy kis időt, feszélyezettség nélkül otthonosan együtt vacsorázni szereteteinkkel – ez minden korban, minden időben erős igénye az embernek. Azoknak is, akiknek van módjuk ilyesmire, és azoknak is, akikre terített asztal nem vár sehohol.

Feloldódni az övéi közt, a másokra figyelés, a sok emberrel való kapcsolattartás szellemi és lelki koncentrátsága után – a tanítványokra igazított figyelem körülményei között – Jézus számára üdítő lehetett. Az események ismert magyarázata a párhuzamos helyek kommentárjaiban fellelhetők.

A vacsorán résztvevők köre adott. A családtagok mellett a tanítványok is ott ültek az asztalnál. Az, hogy ki-ki milyen gondolatokkal, milyen értéssel/tudással volt ott jelen – ez érdekes lehet most. Amint az is, hogy a hívatlanul-váratlanul érkező, megjelent érdeklődőket mi vezethette a házhoz éppen akkor.

A nyugalmasan indult estét váratlanul környezetidegen körülmény zavarja meg. Hirtelen átható, erős illat tölti be a helyiséget. Az egyszerű életformához szokottak felkapják a fejüket. A gazdagság, a jólét, a felső, uralkodó osztályok atmoszférája veszi körül az asztalt, burkolja be az asztaltársaságot. Másféle élethelyzet, életmód és életvitel illata lengi be a szobát, és ez oda nem illően, provokatívan és kellemetlen módon hatott kinek-kinek legbensőbb énjére is. A helyzet kényelmetlen, kellemetlen, nem megszokott, nem ismerős. Az illat a férfiakból asszociációkat hív elő Mária korábbi életével kapcsolatban. És bizony, nagyon nem illeszkedik Márta háztartást, vendéglátást kiszolgáló csendes jelenlétéhez sem, mert tizenegy-két ember váratlan, vagy akár tudott és előkészített ellátása is sok tennivalót jelent – amit az Írás csupán két szóval intéz el. Márta gondosságot, figyelmet, törődést igénylő szolgálata és Mária cselekedete éles ellentétben áll.

Ki hogyan reagál? Ez fontos kérdés lehet. Látjuk a megfelelni akarás konkrét megszemélyesített példáját Júdásnál. Milyen „magasabb” szempontba lehetséges csomagolni a kritikát, az irigységet. A lenézést. A megvetést. Nincs, aki formailag vagy tartalmilag kifogásolhatná a megszólalását. A szegénységre fókuszáló jézusi magatartást Jézustól látta, elméletben ezt tanulta eddig. Álljon helyre a normális világ rendje. Ennek biztos tudatában aztán – Jézus és mások füle hallatára – dicséretre és elismerésre méltó módon nyilvánul meg. Az elismerést várja, ezt reméli. Milyen nehéz neki, Júdásnak – az, hogy szétváljék esetében az elmélet és a gyakorlat. Amint olvassuk, tolvaj volt, aki a pénzt kezelve sikkasztott az adományokból, lopott a szegényektől. E hajlandóságáról értesülve, megnyilvánulását olvasva, nemcsak a megfelelési vágy, hanem az irigység és a kapzsiság szelleme is szól szavaiból. Kétszínűsége gyengíti a megfelelni akarás feltételezését, rámutat valódi szándékára. A szegényekre neki éppenséggel semmi gondja sincsen.

Kíváncsiság és kétkedés. A hívatlanul megjelent érdeklődők is figyelmünkre méltók. A hírnek értéke volt, van. Szájról szájra terjed a helyszín, az időpont. Együtt van Lázár és Jézus? Ezt látni kell! Akár egyetlen emberen belül is megjelenik a kíváncsiság mellett a kétkedés: – hogy biztosan Lázár-e az?, és igazolásvágy – Jézus igen, feltámasztotta, erre is képes! És ezen felül felfedezhető az odasietők motivációiban minden olyan további, érzésszerű és gondolati árnyalat, ami az embert rendkívüli események hatására fáradtságra nem tekintve mozgásba hozza.

Ugyanúgy, mint manapság felfedezhető az a számos értelmezési keret, amelyben egyes emberek vagy kisebb csoportok az eseményeket elhelyezik, értelmezik. A hit és a hitetlenkedés, a szeretet és gyűlölet, az érdekek és értékek metsző buborékokat képeznek.

Érdekérvényesítés. A szakaszból egyértelmű, hogy az érdeklődők nem voltak kevesen; nem néhány odatévedt lélekről volt szó. Az odasietők számossága elérte a kritikusnak tartott tömeget. Evangéliumi szakaszunkban ez az észlelés a főpapokat is értelmezésre kényszeríti. A Jézus körüli események túlnőttek rajtuk.

A hatalommegtartás és ezzel összefüggésben az érdekérvényesítés egyetlen módját önmaguk, társadalmi szerepük, hatalmuk féltése miatt a gyűlöletben és a gyilkosságban találják meg. Első lépésként Lázár legyen halott, legalábbis egyelőre csak ő. Álljon helyre a normális világ rendje. Hiszen Lázár az ok, aki miatt sok zsidó érdeklődése, hite, rajongása megnyilvánul, és élete, létezése egyszersmind az a további ok, amiért az emberek hisznek Jézusban.

Hatások. A betániai vacsorának tovagyűrűző hatásai voltak. A legegyszerűbb tettek is lehetnek – a szereplők által fel nem mérhető – hullámokat vető következményei. A mi napi tetteink is ilyenek lehetnek. Mit gondolnak az esemény tanúi? Nem tudhatjuk. Képzeljük magunkat az asztalhoz, most mi is ott ülünk.

Figyelmesség és szeretet. Szakaszunk sok mindenre tanít minket. Arra is, hogy tudjunk különbséget tenni. Jézusnál semmi sem gépies, megszokott. Szabad. Szabad, amikor Júdás észrevételére nem sablonos választ ad, hanem mer személyesen – minden résztvevő figyelmének kereszttüzeiben – megnyilvánulni. Nem maximalista, nem aszkéta szektavezér, aki ha esik, ha fúj, görcsösen ragaszkodik a saját maga által mondottakhoz, szó szerint, mindenkor, minden időben. Ha így tenne, Júdás elégedetten folytatná a vacsorát.

Elismerő. Jézus nem szégyeníti meg Máriát sem, Júdást sem. Jól csak a szívével lát az ember, és Jézus éppen erre mutat példát figyelemmel és szeretettel.

Vincze Gabi, Budapest